

ผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าในเด็กปฐมวัย ที่มารับบริการใน หน่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โรงพยาบาลบ้านโป่ง จ.ราชบุรี

พรทิพย์ เพียงดวงใจ*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าในเด็กปฐมวัยที่มารับบริการในหน่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โรงพยาบาลบ้านโป่ง จ.ราชบุรี และเพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าในเด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development; R&D) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มารับบริการ จำนวน 18 คน ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-30 เมษายน 2567 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป และแบบประเมินพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาและการใช้ภาษา ก่อนและหลังการใช้โปรแกรม 1 เดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบแบบ McNemar

ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรม 1 เดือน เด็กมีพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาดีขึ้น 15 คน (ร้อยละ 83.33) และมีพัฒนาการด้านการใช้ภาษาดีขึ้น 13 คน (ร้อยละ 72.22) ซึ่งเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาโดยการเล่านิทานมีประสิทธิภาพในการพัฒนาความเข้าใจภาษาและการใช้ภาษาของเด็กปฐมวัยที่มีพัฒนาการล่าช้า การออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมตามช่วงวัย การกระตุ้นให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์และพูดโต้ตอบ รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โปรแกรมประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ: โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา, เด็กปฐมวัย, พัฒนาการล่าช้า

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ กลุ่มงานการพยาบาลจิตเวช โรงพยาบาลบ้านโป่ง

Results of the program to promote delayed language development in early childhood, children receiving services in the child development unit.

Banpong Hospital, Ratchaburi Province

Porn-tip Peangdungjai*

Abstract

This research aimed to study the effects of a delayed language development promotion program on preschool children receiving services at the Child Development Promotion Unit, Ban Pong Hospital, Ratchaburi Province, and to develop the program using a research and development (R&D) approach. The sample consisted of 18 preschool children receiving services between February 1 and March 31, 2023. Data were collected using a general information record form and language comprehension and expression assessment forms before and one month after using the program. Descriptive statistics and McNemar's test were used for data analysis.

The results showed that after participating in the program for one month, 14 children (77.78%) had improved language comprehension and 13 children (72.22%) had improved language expression, which were significantly higher than before participating in the program ($p < 0.05$). This indicates that the language development promotion program through storytelling is effective in improving language comprehension and expression of preschool children with delayed development. Designing age-appropriate activities, encouraging children's interaction and verbal responses, and promoting parental involvement are key factors contributing to the program's success.

Keywords: Language development promotion program, Preschool children, Delayed development

* Registered Nurse, Professional Level, Psychiatric Nursing Department, Banpong Hospital

บทนำ

การพัฒนาทักษะทางภาษาในช่วงปฐมวัยถือเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และพัฒนาการในด้านอื่นๆ ของเด็ก ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และการสื่อสาร¹ เด็กที่มีพัฒนาการทางภาษาที่ดีจะสามารถสื่อสาร เรียนรู้ และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางภาษา ซึ่งอาจส่งผลต่อการเรียน การทำงาน และคุณภาพชีวิตในระยะยาว² อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลสถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทยของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2564 ที่ใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual: DSPM) พบว่า เด็กไทยมีแนวโน้มสงสัยล่าช้าทางพัฒนาการเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะด้านภาษา ซึ่งพบมากที่สุดถึงร้อยละ 29 ในเขตสุขภาพที่ 5³ และจากสถิติการเข้ารับบริการในหน่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โรงพยาบาลบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ในปี 2566 พบว่า จากเด็กที่ขึ้นทะเบียนการรักษาทั้งหมด 85 คน มีเด็กที่มีพัฒนาการทางภาษาล่าช้าถึง 50 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงมาก

การระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงปี พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของประชากรทุกวัย รวมถึงเด็กที่ต้องหยุดทำกิจกรรมนอกบ้าน จำกัดการใช้ชีวิตอยู่แต่ในบ้าน และมีการใช้สื่อออนไลน์เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อพัฒนาการด้านภาษา⁴ หากเด็กใช้เวลากับสื่อมากเกินไปและขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น อาจทำให้มีโอกาสในการฝึกทักษะทางภาษาน้อยลง เกิดความล่าช้าในการพูด เข้าใจภาษาและสื่อสาร⁵ ในขณะเดียวกัน สื่อบางประเภทก็อาจช่วยกระตุ้นการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ และขยายการรับรู้ของเด็กได้ หากได้รับการคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมและมีผู้ใหญ่คอยให้คำแนะนำ⁶

จากความสำคัญและปัญหาของพัฒนาการทางภาษาในเด็กปฐมวัยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและการเพิ่มขึ้นของการใช้สื่อออนไลน์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าในเด็กปฐมวัยที่มารับบริการในหน่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โรงพยาบาลบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยใช้แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ซึ่งเป็นรูปแบบการวิจัยที่มุ่งเน้นพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรมใหม่ๆ อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ การออกแบบและพัฒนานวัตกรรม การทดลองใช้ การประเมินผล ไปจนถึงการปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้ประโยชน์จริงในวงกว้าง⁷

โดยนวัตกรรมที่จะพัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้คือ โปรแกรมการเล่านิทานที่ออกแบบให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก โดยใช้หลักการเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ⁸ ที่เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมและการมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาในรูปแบบที่เด็กสามารถซึมซับและเรียนรู้ได้อย่างไม่รู้ตัว โดยให้เจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมทักษะการเล่านิทานทำหน้าที่เล่าเรื่องราว คอยกระตุ้นความสนใจ ชวนให้เด็กได้ตอบและเลียนแบบคำพูด รวมถึงสาธิตให้ผู้ปกครองนำไปใช้ต่อบ้าน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ค่อยเป็นค่อยไปจนสามารถฟื้นฟูและยกระดับทักษะทางภาษาของเด็กให้เข้าสู่ช่วงพัฒนาการที่เหมาะสม

ผู้วิจัยหวังว่า โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาด้วยการเล่านิทานที่จะพัฒนาขึ้นครั้งนี้ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาล่าช้าทางภาษาในเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย สามารถสื่อสารเข้าใจผู้อื่น พร้อมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

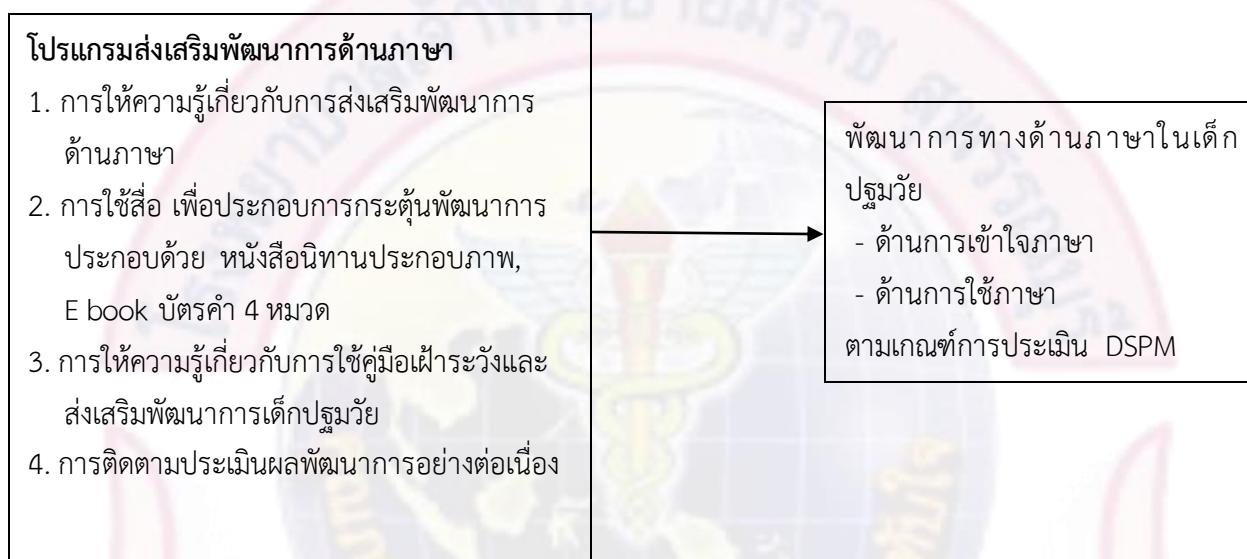
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าในเด็กปฐมวัยที่มารับบริการในหน่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โรงพยาบาลบ้านโป่ง จ.ราชบุรี
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าในเด็กปฐมวัยที่มารับบริการในหน่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โรงพยาบาลบ้านโป่ง จ.ราชบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าในเด็กปฐมวัยที่ประกอบด้วยการเล่านิทานโดยเจ้าหน้าที่พยาบาล และการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเล่านิทาน กลุ่มตัวอย่างคือเด็กปฐมวัยอายุ 9 เดือน ถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์พัฒนาการด้านภาษา ไม่มีโรคร้ายแรงหรือความพิการ สื่อสารภาษาไทยได้ และผู้ปกครองยินยอมให้เข้าร่วมการวิจัย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 18 คน จากเด็กที่มารับบริการระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-30 เมษายน 2567

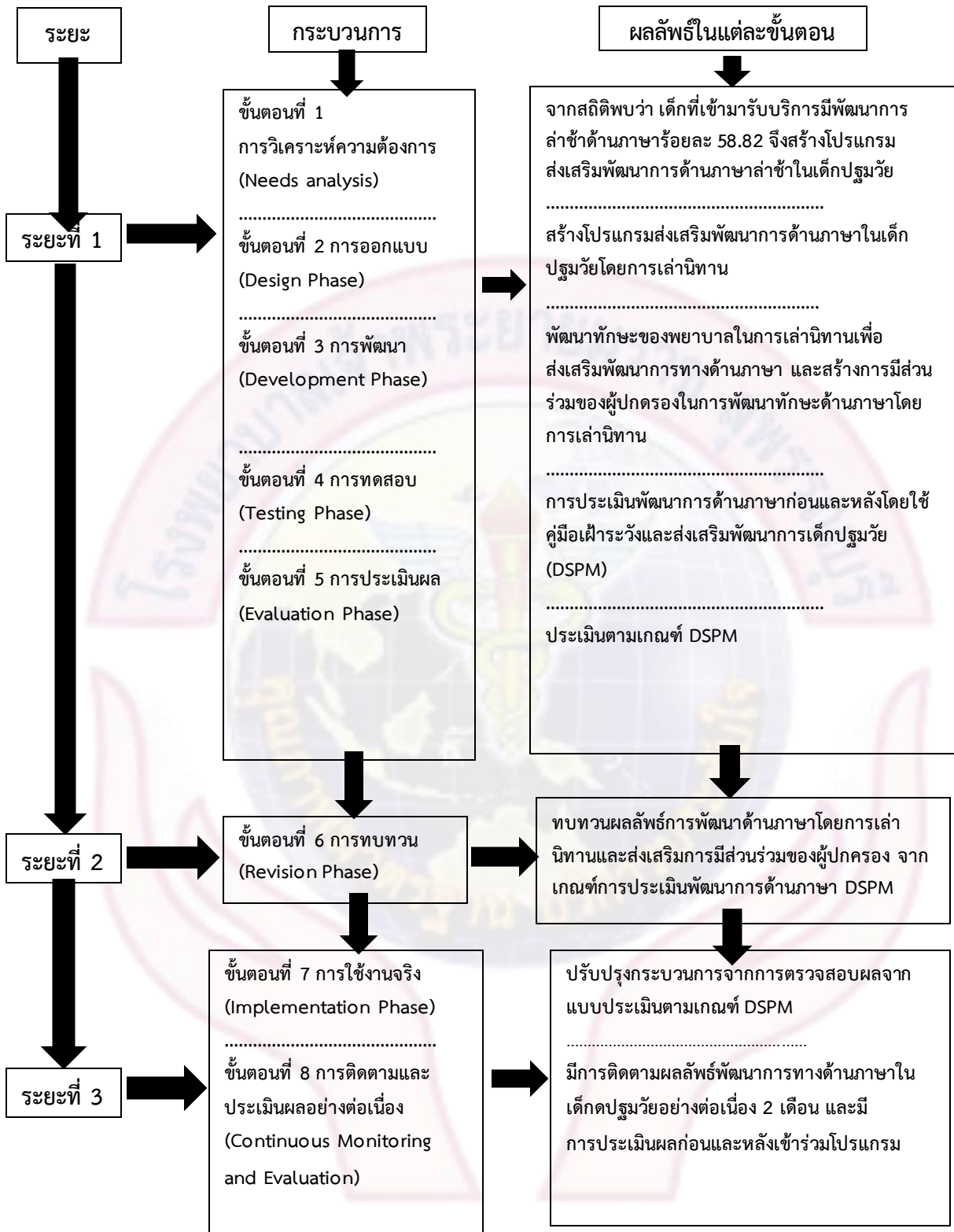
กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าในเด็กปฐมวัย และศึกษาผลของโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น ซึ่งแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ 8 ขั้นตอน⁹ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

เป็นเด็กปฐมวัย ที่มารับบริการกระตุ้นพัฒนาการในหน่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โรงพยาบาลบ้านโป่ง อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี มีผู้เข้ามารับบริการจากสถิติในปี 2566 มีเด็กเข้ามารับบริการและมีพัฒนาการล่าช้า และสงสัยล่าช้าโดยเฉลี่ย 50 คนต่อปี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์คัดเข้าคัด คัดออก ดังนี้

เกณฑ์คัดเข้า (Inclusion Criteria)

1) เด็กที่มีอายุ 9 เดือน–5 ปี 11 เดือน 29 วัน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์พัฒนาการทางด้านภาษาจากแบบประเมิน DSPM

2) ไม่มีโรคทางพันธุกรรม โรคแทรกซ้อน หรือความพิการใดๆ

3) เด็กสื่อสารด้วยภาษาไทย

4) ผู้ปกครองของเด็กยินยอมให้เด็กเข้าร่วมการวิจัย

เกณฑ์คัดออก

1) เด็กที่มีอายุน้อยกว่า 9 เดือน และอายุมากกว่า 5 ปี 11 เดือน 29 วัน

2) มีโรคทางพันธุกรรม โรคแทรกซ้อน หรือความพิการใดๆ

3) เด็กไม่เข้าใจภาษาไทย สื่อสารด้วยภาษาต่างชาติ

4) ผู้ปกครองไม่ยินยอมให้เด็กเข้าร่วมการวิจัย

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจงจากทั้งหมด 50 ราย ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 18 ราย ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Development Surveillance and Promotion Manual; DSPM) โดยการสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย ทั้งหมด 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ น้ำหนักแรกคลอด ลักษณะการคลอด ภาวะแทรกซ้อนหลังคลอด สุขภาพของมารดา อายุของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา วัคซีนที่ได้รับ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และ รายได้ของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ โดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งมีการประเมินแยกตามอายุเด็กปฐมวัย ตั้งแต่ช่วงอายุ 9 เดือน–5 ปี 11 เดือน 29 วัน เป็นแบบประเมินมี 2 ตัวเลือก คือ ผ่าน หรือไม่ผ่าน โดยมีการประเมิน 2 ครั้ง คือ ก่อนเข้าร่วมโครงการ หลังเข้าร่วมโครงการ 1 เดือน ข้อมูลในการประเมินประกอบด้วย

2.1 ด้านการเข้าใจภาษา (Receptive Language : RL)

2.2 ด้านการใช้ภาษา (Expressive Language : EL)

ตอนที่ 3 โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาในเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทาน ผู้วิจัยมีการดำเนินการตามโปรแกรมดังนี้ประกอบด้วย ทั้งหมด 6 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1: การคัดกรอง การคัดกรองพัฒนาการเด็กที่สงสัยว่ามีพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าโดย

ใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)

ขั้นตอนที่ 2: ระบุพัฒนาการสงสัยล่าช้า หลังจากมีการประเมินพัฒนาการแล้วจะมีระบุ

พัฒนาการเด็กที่สงสัยพัฒนาการล่าช้า 2 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการเข้าใจภาษา (Receptive Language : RL)

2) ด้านการใช้ภาษา (Expressive Language : EL)

ขั้นตอนที่ 3: ส่งเสริมการอ่าน เด็กที่สงสัยพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าจะได้รับการส่งเสริมโดยการเล่านิทานในห้องส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยให้เด็กเลือกนิทานที่เด็กสนใจ ให้เจ้าหน้าที่อ่านให้ฟัง ซึ่งใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที

ขั้นตอนที่ 4: กระตุ้นความสนใจและพูดได้ตอบ เจ้าหน้าที่อ่านทวนซ้ำและชี้ชักชวนให้ดูรูปภาพและมองตาม กระตุ้นการพูดตาม เช่น ถามว่า “นี่รูปอะไร” “หมียูไหน” “อันนี้ตัวอะไร” เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5: ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม แนะนำวิธีการเล่านิทาน และสาธิตให้ผู้ปกครองดู และนำกลับไปใช้ที่บ้าน อย่างน้อยทุกคืนก่อนนอน

ขั้นตอนที่ 6: ติดตามพัฒนาการ จะมีการติดตามนัดและประเมินผลที่หน่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ทุก 1 เดือน และเสริมแรงให้ผู้ปกครองผ่าน Application Line ส่วนตัวของผู้ปกครอง ประมาณสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยเกี่ยวกับมนุษย์ โรงพยาบาลบ้านโป่ง เลขที่ COA No.004-2024 วันที่รับรอง 1 มีนาคม 2567 วันหมดอายุ 1 มีนาคม 2568 ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจและมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากการวิจัยได้ถ้าต้องการ ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและใช้ข้อมูลเฉพาะการศึกษานี้เท่านั้น

การนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอโดยภาพรวม ซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากกลุ่มตัวอย่าง การเข้าร่วมโครงการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในเอกสารยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ความถี่
2. ข้อมูลการวิเคราะห์พัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ ได้แก่ การประเมินความเข้าใจภาษา และการประเมินด้านการใช้ภาษา ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ความถี่ ของจำนวนที่ผ่าน และไม่ผ่านเกณฑ์
3. การเปรียบเทียบการประเมินความเข้าใจภาษา และการประเมินด้านการใช้ภาษา ก่อนและหลังการใช้โปรแกรม สถิติการวิเคราะห์ McNemar test

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักๆ ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 2) ผลการประเมินพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาก่อนและหลังการใช้โปรแกรม และ 3) ผลการประเมินพัฒนาการด้านการใช้ภาษาก่อนและหลังการใช้โปรแกรม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยที่มาใช้บริการที่หน่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โรงพยาบาลบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-31 มีนาคม 2566 จำนวน 18 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.56) อายุ 2-3 ปี (ร้อยละ 61.11) น้ำหนักแรกคลอดอยู่ในช่วง 3,000-3,999 กรัม (ร้อยละ 55.56) คลอดปกติ (ร้อยละ 66.67) และไม่มีภาวะแทรกซ้อนหลังคลอด (ร้อยละ 61.11) เด็กเกือบทั้งหมดได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ (ร้อยละ 94.44) ส่วนใหญ่มารดามีสุขภาพแข็งแรง (ร้อยละ 88.89) อายุระหว่าง 18-30 ปี (ร้อยละ 66.67) โดยประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 22.22) และรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 22.22) เช่นเดียวกับบิดาที่มีสุขภาพแข็งแรง

(ร้อยละ 88.89) อายุระหว่าง 21-30 ปี (ร้อยละ 50.00) ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 38.89) และรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 38.89) โดยครอบครัวส่วนใหญ่มีรายได้ 10,000-25,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 77.78) และมีจำนวนสมาชิก 3-4 คน (ร้อยละ 94.44)

ตาราง 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีพัฒนาการด้านภาษาล่าช้า ที่เข้ารับบริการระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-30 เมษายน 2567 (N= 18)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N = 18)	ร้อยละ
อายุ		
2-3 ปี	11 คน	61.11
4-5 ปี	7 คน	38.89
น้ำหนักแรกคลอด		
2,500-2,999 กรัม	8 คน	44.44
3,000-3,999 กรัม	10 คน	55.56
ลักษณะการคลอด		
ปกติ	12 คน	66.67
ผ่าคลอด	6 คน	33.33
ภาวะแทรกซ้อนหลังคลอด		
มี	7 คน (มีภาวะตัวเหลือง)	38.89
ไม่มี	11 คน	61.11
วัคซีน		
ครบ	17 คน	94.44
ไม่ครบ	1 คน	5.56
สุขภาพของมารดา		
แข็งแรง	16 คน	88.89
ไม่แข็งแรง	1 คน (เป็นไทรอยด์)	5.56
อื่น ๆ	1 คน (โรคซึมเศร้า)	5.56
อายุมารดา		
18-30 ปี	12 คน	66.67
31-40 ปี	6 คน	33.33
อาชีพของมารดา		
พนักงานเอกชน	4 คน	22.22
ข้าราชการ	2 คน	11.11
ธุรกิจส่วนตัว	3 คน	16.67
รับจ้าง	4 คน	22.22
ค้าขาย	2 คน	11.11
แม่บ้าน	3 คน	16.67
อายุบิดา		
21-30 ปี	9 คน	50
31-40 ปี	7 คน	38.89
41 ปีขึ้นไป	2 คน	11.11

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N = 18)	ร้อยละ
อาชีพของบิดา		
พนักงานเอกชน	7 คน	38.89
ข้าราชการ	-	-
ธุรกิจส่วนตัว	1 คน	5.56
รับจ้าง	7 คน	38.89
ค้าขาย	2 คน	11.11
พ่อบ้าน	1 คน	5.56
รายได้ของครอบครัว		
10,000–25,000 บาท/เดือน	14 ครอบครัว	77.78
25,001–30,000 บาท/เดือน	4 ครอบครัว	22.22
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
3 คน	9 ครอบครัว	50
4 คน	8 ครอบครัว	44.44
5 คน	1 ครอบครัว	5.56

2. ผลการประเมินพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา ก่อนและหลังการใช้โปรแกรม

จากการประเมินพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาของเด็กกลุ่มตัวอย่างทั้ง 18 คน ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม การส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา พบว่ามีพัฒนาการไม่สมวัยทุกคน (ร้อยละ 100) แต่หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมเป็นเวลา 1 เดือน มีเด็กที่มีพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาดีขึ้น จำนวน 15 คน (ร้อยละ 83.33) และยังคงมีเด็กอีก 3 คน (ร้อยละ 16.67) ที่พัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาไม่มีความก้าวหน้าขึ้น เมื่อทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนเด็กที่มีพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาสมวัยก่อนและหลังการใช้โปรแกรมด้วยสถิติ McNemar test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 0 ก่อนใช้โปรแกรม มีพัฒนาการก้าวหน้าขึ้นเป็นร้อยละ 83.33 หลังใช้โปรแกรม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลในการยกระดับความเข้าใจภาษาของเด็ก

ตารางที่ 2 ผลการประเมินพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม (N=18)

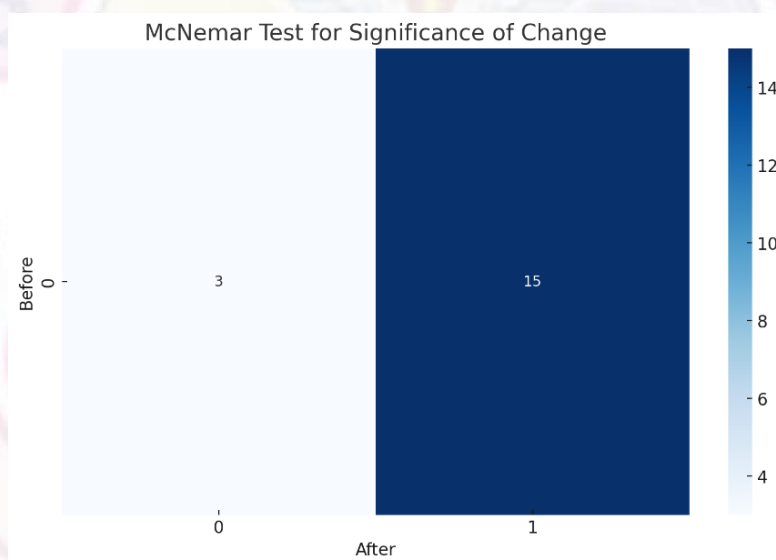
ลำดับกลุ่มตัวอย่าง	พัฒนาการไม่สมวัยก่อนเข้าโปรแกรม	พัฒนาการหลังเข้าร่วมโปรแกรม
	0	1
2	0	1
3	0	1
4	0	0
5	0	1
6	0	1
7	0	1
8	0	1
9	0	1
10	0	1

ลำดับกลุ่มตัวอย่าง	พัฒนาการไม่สมวัยก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (0)	พัฒนาการหลังเข้าร่วมโปรแกรม
11	0	1
12	0	1
13	0	1
14	0	0
15	0	1
16	0	0
17	0	1
18	0	1

กราฟ 1 การทดสอบของ McNemar สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญ:

แกน Y (Before): แสดงสถานะพัฒนาการก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

แกน X (After): แสดงสถานะพัฒนาการหลังเข้าร่วมโปรแกรม

3. ผลการประเมินพัฒนาการด้านการใช้ภาษาก่อนและหลังการใช้โปรแกรม

จากการประเมินพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็กกลุ่มตัวอย่างทั้ง 18 คน ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม พบว่าทุกคนมีพัฒนาการไม่สมวัย (ร้อยละ 100) ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมเป็นเวลา 1 เดือน มีเด็กที่มีพัฒนาการการใช้ภาษาดีขึ้น จำนวน 13 คน (ร้อยละ 72.22) และมีเด็กอีก 5 คน (ร้อยละ 27.78) ที่ยังคงมีพัฒนาการล่าช้าเหมือนเดิม เมื่อทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนเด็กที่มีพัฒนาการด้านการใช้ภาษาสมวัยก่อนและหลังการใช้โปรแกรมด้วยสถิติ McNemar test พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เช่นเดียวกัน โดยสัดส่วนเด็กที่มีพัฒนาการด้านการใช้ภาษาสมวัยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0 ก่อนการใช้โปรแกรม มีพัฒนาการก้าวหน้าขึ้นเป็นร้อยละ 72.22 ภายหลังจากใช้โปรแกรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโปรแกรมนี้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาของเด็กได้อย่างเป็นรูปธรรม

โดยสรุป ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาโดยใช้การเล่านิทานที่พัฒนาขึ้น สามารถช่วยกระตุ้นและยกระดับความสามารถทางภาษาทั้งในด้านความเข้าใจและการใช้ภาษาของเด็ก

ปฐมวัยที่มีพัฒนาการล่าช้าได้อย่างมีนัยสำคัญ ในระยะเวลาเพียง 1 เดือน ซึ่งนับเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการนำไปใช้แก้ปัญหาการพูดช้าหรือพัฒนาการทางภาษาล่าช้าในเด็กต่อไปในอนาคต

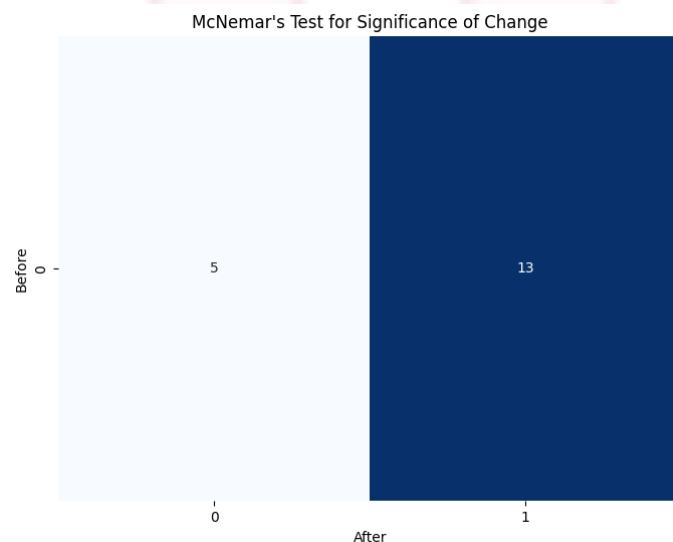
ตารางที่ 3 ผลการประเมินพัฒนาการด้านการใช้ภาษา ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ (N=18)

ลำดับกลุ่มตัวอย่าง	พัฒนาการไม่สมวัยก่อนเข้าโปรแกรม (0)	พัฒนาการหลังเข้าร่วมโปรแกรม
1	0	1
2	0	1
3	0	0
4	0	1
5	0	1
6	0	1
7	0	1
8	0	1
9	0	1
10	0	0
11	0	1
12	0	1
13	0	1
14	0	0
15	0	1
16	0	1
17	0	0
18	0	0

กราฟ 2 การทดสอบของ McNemar สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญ:

แกน Y (Before): แสดงสถานะพัฒนาการก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

แกน X (After): แสดงสถานะพัฒนาการหลังเข้าร่วมโปรแกรม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาโดยการเล่านิทานที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิด การวิจัยและพัฒนา (R&D) มีประสิทธิผลในการพัฒนาทักษะความเข้าใจภาษาและการใช้ภาษาของเด็กปฐมวัย ที่มีพัฒนาการล่าช้าได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมเป็นเวลา 1 เดือน พบว่ามีเด็กจำนวน 15 คน จาก 18 คน (ร้อยละ 83.33) ที่มีพัฒนาการความเข้าใจภาษาดีขึ้น และมีจำนวน 13 คน (ร้อยละ 72.22) ที่มีพัฒนาการด้านการใช้ภาษาดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้ ที่พบว่าโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาสามารถช่วยให้เด็กมีทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนที่ดีขึ้น¹⁰ และพบว่าโปรแกรมฝึกพูดสำหรับเด็กพูดช้าสามารถเพิ่มความสามารถด้านการพูดของเด็กได้อย่างมีนัยสำคัญ¹¹

ปัจจัยสำคัญที่อาจทำให้โปรแกรมในการวิจัยนี้ประสบความสำเร็จ คือ การออกแบบกิจกรรมการเล่านิทาน ที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็ก การกระตุ้นให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์และพูดโต้ตอบกับผู้เล่า รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกฝนเด็กอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา ในเด็กล่าช้าให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการประเมินและวินิจฉัยปัญหาอย่างถูกต้อง¹² การจัดกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัวและเหมาะสมกับวัย การสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนรู้ และการประเมินความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็ก กระตุ้นจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนส่งเสริมความผูกพันระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี¹³ นอกจากนี้จะช่วยให้เด็กค่อยๆ เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ วลี ประโยค และโครงสร้างของภาษาจากเรื่องราวแล้ว การเล่านิทานยังเป็นช่องทางในการถ่ายทอดข้อคิด คุณธรรม จริยธรรม รวมถึงกระตุ้นทักษะการคิด การแก้ปัญหา และพัฒนาการด้านสังคม-อารมณ์ของเด็กได้อีกด้วย¹⁴ ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม การวิจัยนี้ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง เช่น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยังมีจำนวนไม่มากนัก (18 คน) ระยะเวลาในการติดตามผลหลังการใช้โปรแกรมที่ค่อนข้างสั้น (1 เดือน) และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินโปรแกรมอาจยังไม่ลึกซึ้งเพียงพอ ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น ขยายระยะเวลาในการติดตามผลให้ยาวนานมากกว่า 3-6 เดือน เพื่อประเมินความคงทนของผลการพัฒนา และศึกษาเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับมุมมอง ประสบการณ์ และปัจจัยต่างๆ ที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการนำไปโปรแกรมไปใช้ในครอบครัวและในสถานบริการ

นอกจากนี้ ในอนาคตอาจมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของโปรแกรมนี้นี้กับโปรแกรมหรือวิธีการอื่นๆ ที่ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา เช่น การใช้เกม การร้องเพลง การแสดงบทบาทสมมติ หรือการใช้สื่อผสม เป็นต้น เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเด็กแต่ละกลุ่ม ตลอดจนศึกษาถึงปัจจัยสำคัญอื่นๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการทางภาษาในเด็ก เช่น รูปแบบการเลี้ยงดู โภชนาการ ความเครียด สภาพแวดล้อมทางสังคม รวมถึงปัญหาสุขภาพพร้อมอื่นๆ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่รอบด้านมากขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำโปรแกรมนี้ไปขยายผลใช้ในหน่วยงานส่งเสริมพัฒนาการเด็กอื่นๆ โดยปรับให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการด้านภาษา เช่น สภาพแวดล้อมที่บ้าน การเลี้ยงดู โภชนาการ สุขภาพ เป็นต้น
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่บุคลากรและให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการคัดกรอง ส่งเสริมพัฒนาการ และการมีส่วนร่วมดูแลเด็ก

เอกสารอ้างอิง

1. ศิริพร ศรีภักดี. ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางภาษากับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*. 2563;13(1):524-543.
2. บำเพ็ญ พงศ์เพชรดิถ และบุษบา อรรถาวิวี. การศึกษาสถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย: ศูนย์อนามัยที่ 5 ปี 2564. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 2565;33(1):102-117.
3. วรนาท รักสกุลไทย, วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล, & ดุชนิ บริพัตรศักดิ์กุล. ผลของโปรแกรมการกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาในเด็กปฐมวัย. *Rama Nursing Journal*. 2561;24(2):226-239.
4. ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (TPAK), สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, & สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. *พื้นที่กิจกรรมทางกาย ในประเทศไทย หลังวิกฤตโควิด-19*. กรุงเทพฯ: บริษัทภาพพิมพ์ จำกัด; 2563.
5. Radesky, J. S., Schumacher, J., & Zuckerman, B. Mobile and interactive media use by young children: The good, the bad, and the unknown. *Pediatrics*. 2015;135(1):1-3.
6. อธิรุช โสมคำภา. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2558.
7. Dore, R. A., Logan, J., Lin, T.-J., Purtell, K. M., & Justice, L. (2020). Associations between children's media use and language and literacy skills. *Frontiers in Psychology*. 2020;11:1734.
8. เดือนฉาย แสงรัตนายนต์. ประสิทธิภาพของโปรแกรมฝึกพูดเด็กพูดช้าโดยใช้คู่มือฝึกพูดสำหรับผู้ปกครอง. *วารสารราชานุกูล*, 2559;31(1):1-12.
9. Krashen, S.D. *Principles and practice in second language acquisition*. New Tork:Pergamon Press Inc; 1982
10. ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. *วรรณกรรมและลีลาการเล่านิทานสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2560.
11. Gustiani, S. (2019). Research and development (R&D) method as a model design in educational research and its alternatives. *Holistics Journal*, 2019;11(2):12-22.
12. จิราภรณ์ แสงพารา. ผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก อายุ 2-3 ปี: การศึกษาเบื้องต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2561.
13. วรณริชญา กิตติธงโสภณ, ศันสนีย์ เมฆรุ่งเรืองวงศ์, อาทิตยา วัจนสินธุ์. การส่งเสริมพัฒนาการในเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าด้านภาษาอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จ. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 2563;33(2):6-18.
14. นกเนตร ธรรมบวร. การพัฒนาภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2563.